

Helse- og omsorgsdepartementet
Krisestab HOD
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref.: Covid-19 oppdrag 309
Vår ref.: 21/2021-16
Saksbehandler: Christian Borgen Lindstad
Dato: 12.02.2021

Covid-19 oppdrag fra HOD 309 - Vurdering av forbud mot skjenking

Svar på dette oppdraget finnes vedlagt.

Oppsummering

- HelseDirektoratet støtter FHIs faglige vurdering. Vi er enige i at det er for tidlig å lempe på de nasjonale skjenkebestemmelsene.
- HelseDirektoratet støtter FHIs anbefaling om at skjenkestopp endres fra kl 2400 til 2200.
- Vi finner det vanskelig å formulere en regulering som knytter alkoholserving til nærmere definerte spisesteder som restauranter og caféer.
- HelseDirektoratet anbefaler at kravet om matserving ifm. skjenking opprettholdes.
- HelseDirektoratet anbefaler samme regulering av servering av alkohol på arrangementer som på serveringssteder.

Vennlig hilsen

Johan Georg Røstad Torgersen e.f.
direktør

Christian Borgen Lindstad
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

Kopi:
FOLKEHELSEINSTITUTTET, Utbrudd @fhi.no

Svar på covid-19-oppdrag fra HOD 309 – Vurdering av forbud mot skjenking

---

Oppsummering

- Helsedirektoratet støtter FHIs faglige vurdering. Vi er enige i at det er for tidlig å lempe på de nasjonale skjenkebestemmelsene.
- Helsedirektoratet støtter FHIs anbefaling om at skjenkestopp endres fra kl 2400 til 2200.
- Vi finner det vanskelig å formulere en regulering som knytter alkoholservering til nærmere definerte spisesteder som restauranter og caféer.
- Helsedirektoratet anbefaler at kravet om matservering ifm. skjenking opprettholdes.
- Helsedirektoratet anbefaler samme regulering av servering av alkohol på arrangementer som på serveringssteder.

Oppdraget fra Helse- og omsorgsdepartementet

Oppdrag nr 309 til Helsedirektoratet: Vurdering av forbud mot skjenking

Det nasjonale forbudet mot skjenking er videreført og det skal gjøres en ny vurdering av tiltaket i uke 4. Helsedirektoratet bes i samråd med Folkehelseinstituttet om å vurdere om forbudet bør videreføres nasjonalt, eller om det bør gjøres endringer i tiltaket, og i så fall hvilke. Det bes om vurdering av tiltakets nødvendighet og forholdsmessighet, også i sammenheng med andre tiltak som er innført. Dersom det foreslås forskriftsendringer bes det om utkast til det. Frist: torsdag 21. januar kl. 12:00.

Utsettelse og revidering av oppdrag nr 309: Vurdering av forbud mot skjenking

På bakgrunn av opphevelsen av det nasjonale skjenkeforbudet fra 22. januar, bes det om at Helsedirektoratet i samråd med FHI vurderer om det bør gjøres endringer i tiltaket. Det bes om vurdering av tiltakets nødvendighet og forholdsmessighet, og at det ses i sammenheng med andre tiltak som er innført. Dersom det foreslås forskriftsendringer bes det om utkast til det.

Ny frist: mandag 8. februar kl. 12:00.

Merknad: Fristen ble senere utvidet til 12.02. kl 12. Oppdraget skal vurderes i sammenheng med oppdrag 342 (Helhetlig vurdering av de nasjonale tiltakene fra februar)

Kontaktperson: Ragnhild Angell Holst Ragnhild-Angell.Holst@hod.dep.no

Bakgrunn

Det nasjonale skjenkeforbudet ble opphevet 22. januar. Siden den tid har situasjonen utviklet seg innenlands, med introduksjon/oppdagelse av muterte virus som er mer smittsomme enn de virusstammene som hittil har sirkulert i befolkningen. Utbrudd og klynger på østlandet og vestlandet har medført strenge regionale tiltak. Det er et mål å begrense spredningen av de muterte virusene mest mulig. Konsekvensene i land med utbredt spredning av muterte virus har vært store. Det er påvist tilfeller av mutert virus i alle landets fylker, og nye tilfeller dukker opp fortløpende.

På nasjonalt nivå følger nåværende skjenkebestemmelser primært av Covid-19-forskriftens §14a (utdrag):

Serveringssteder som har skjenkebevilling skal kun servere alkohol ved bordservering, og det skal være sitteplasser til alle gjester. Servering av alkohol kan bare skje til de som får servert mat.

Serveringssteder som har skjenkebevilling skal ikke slippe inn gjester etter kl. 22.00. Utøvelse av skjenkebevilling etter alkoholloven kapittel 4 og 5 og forskrift om alkoholordningen for Svalbard kapittel 3 skal opphøre kl. 24.00. Konsum av utskjenket alkoholholdig drikk må opphøre senest 30 minutter etter dette.

I tillegg inngår bestemmelser om smittevern faglig forsvarlig drift.

Alkoholservering ved arrangementer er ikke tillatt, jf. forskriftens §13b.

Oppdragsforståelse

Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet er bedt om å vurdere behov for endringer i de nasjonale skjenkebestemmelsene. Det bes om at vurderingen knyttes opp til en helhetlig vurdering av de nasjonale tiltakene fra februar (Oppdrag 342).

Faglig underlag fra Folkehelseinstituttet (og eventuelle andre)

FHIs råd og vurdering er vedlagt i sin helhet. Oppsummert: FHIs anbefalinger sammenfaller med hva de tidligere har anbefalt (oppdrag 264). Som tidligere anbefaler de skjenkestopp fra kl 2200 i motsetning til dagens regler som tillater skjenking til kl. 24:00.

Følgende presiseres: *I kommuner med en høy smitterisiko, tilsvarende risikonivå 4 og 5, anbefaler vi full skjenkestopp for å redusere sannsynligheten for smitte på serveringssteder ytterligere, og for å redusere mobiliteten i samfunnet. Råd for lokal vurdering av lokal smitterisiko og aktuelle tiltak i henhold til risikonivå er beskrevet i [Håndbok for kommuneleger \(FHI\)](#). Ved lokale tiltak må det også vurderes samordning med nabokommuner eller region, for å unngå at aktiviteter flyttes over kommunegrensen.*

Helsedirektoratets vurdering/konklusjon/anbefaling

Smittesituasjonen

Som nærmere beskrevet i oppdrag 320, tyder modelleringer på at spredning av muterte virusvarianter har potensiale til raskt å overbelaste helsetjenesten, dersom de ikke blir kontrollert strengt. Faren ligger i at høy smittsomhet kan medføre at det muterte viruset iløpet av kort tid kan komme til å dominere og deretter få overtaket, dersom det ikke holdes nede. Dette selv om de totale smittetallene per i dag er på vei ned, fordi andelen mutert virus så langt er liten. Erfaringer fra andre europeiske land tilsier at langvarig nedstengning blir resultatet dersom muterte virus får etablere seg i befolkningen. Helsedirektoratet legger derfor til grunn at vi er i en sårbar situasjon, der det er avgjørende å ikke slippe opp for tidlig. En lempning av skjenkebestemmelsene nå ville sende signal om at situasjonen er i bedring, noe vi mener det er for tidlig å konkludere med. Viser også til overordnet vurdering av smittesituasjonen i oppdrag 342 (Helhetlig vurdering av de nasjonale tiltakene fra februar).

Dette oppdraget er vurdert i sammenheng med oppdrag 342, som per nå fortsatt er i prosess. Man ligger an til å anbefale videreføring av mange av de nasjonale tiltakene i 14 dager til. Det planlegges gradvis overgang fra nasjonale tiltak til regionale og lokale tiltak. Lettelser for barn og unge skal prioriteres høyt. Helsedirektoratet mener således at det er for tidlig å lempe på de nasjonale skjenkebestemmelsene.

Særlig om krav til matsservering ved skjenking av alkohol

Helsedirektoratet vurderer at ordlyden i § 14a tredje ledd andre punktum, om at servering av alkohol bare kan skje til de som får servert mat, ikke dekker FHIs anbefaling om det kun skal skjenkes alkohol på såkalte "spisesteder" som restauranter og kafeer. FHIs anbefaling tilsier en forskriftsbestemmelse som definerer hvilke typer serveringssteder som skal få skjenke alkohol. Helsedirektoratets erfaringer er at en slik avgrensning av serveringsstedene er svært vanskelig å gjøre. Det er ingen generisk, entydig definisjon av spisesteder, restauranter, kafeer mv.

Alkohollovgivningen skiller heller ikke mellom ulike typer skjenkesteder, som f.eks. restaurant, pub etc. Vi vurderer derfor at det vil være vanskelig å endre bestemmelsen slik at den oppfyller FHIs smittevernfarelige anbefaling uten at det åpnes for skjønnsmessige vurderinger, omgørelser og tilpasninger.

Helsedirektoratet har mottatt tilbakemeldinger fra de regionale kompetansesentrene for rus, kommuner og bransjen om at nåværende bestemmelse i § 14a tredje ledd andre punktum ikke fungerer etter intensjonen. Formålet med at servering av alkohol bare kan skje til de som får servert mat, er at restauranter skal kunne servere øl/vin til måltider. Imidlertid rapporteres det om aktører som tilbyr pølser, posesuppe etc. til sine gjester som påskudd for å kunne skjenke alkohol. Ofte blir maten kastet i etterkant.

Selv om dagens bestemmelse ikke fungerer optimalt, mener vi likevel at en videreføring av dagens krav om at skjenking av alkohol kun kan skje til de som får servert mat, vil være å foretrekke, da den ivaretar noe av intensjonen om å koble skjenking av alkohol til servering av mat, som ligger til grunn for FHIs anbefaling.

Et alternativ er å ta bort kravet om at skjenking kun kan skje til de som får servert mat, men dette vil innebære en lemping av reguleringen sammenlignet med FHIs smittevernfarelige anbefaling, og vi anbefaler derfor ikke denne løsningen.

Særlig om skjenking på arrangementer

Skjenking på arrangementer er særlig regulert i § 13b tredje ledd. Det følger av bestemmelsen at det ikke skal skjenkes alkohol på arrangementer med skjenkebevilling.

Helsedirektoratet kan ikke se at det er smittevernfarelige grunner til at det skal være ulike regler for skjenking på serveringssteder og på arrangementer med skjenkebevilling. Vi foreslår derfor at § 13b tredje ledd endres slik at det blir tillatt å skjenke alkohol til kl. 22:00, som for skjenking på serveringssteder, jf. § 14a. Det bør videre presiseres også i § 13b tredje ledd at servering av alkohol bare kan skje til de som får servert mat.

Forslag til forskriftsendringer

§ 14a. Krav til smittevernfarelig forsvarlig drift ved serveringssteder

Serveringssteder, som restaurant, kafe, bar og pub, og utested, som diskotek, nattklubb og lignende, kan holde åpent dersom driften er smittevernfarelig forsvarlig. Smittevernfarelig forsvarlig drift innebærer at virksomheten skal sørge for at besøkende og personell kan holde minst 1 meters avstand til personer i annen husstand, at den har utarbeidet rutiner for god hygiene og godt renhold, og at disse rutinene blir overholdt. Serveringsstedet skal sørge for at det er minst 1 meters avstand mellom sitteplassene ved gjesters ankomst og at det tas hensyn til dette ved bestilling av bord, likevel slik at husstandsmedlemmer kan sette seg nærmere hverandre. Serveringsstedet skal treffe tiltak for å minne besøkende om at de bør holde avstand til andre enn husstandsmedlemmer.

Serveringsstedet skal ikke ha servering for privat sammenkomst med flere enn 10 personer.

Serveringssteder som har skjenkebevilling skal kun servere alkohol ved bordservering, og det skal være sitteplasser til alle gjester. Servering av alkohol kan bare skje til de som får servert mat.

Serveringssteder som har skjenkebevilling skal ikke slippe inn gjester etter kl. 22.00. Utøvelse av skjenkebevilling etter alkoholloven kapittel 4 og 5 og forskrift om alkoholordningen for Svalbard kapittel 3 skal opphøre kl. 22.00. Konsum av utskjenket alkoholholdig drikk må opphøre senest 30 minutter etter dette.

Serveringssteder som har skjenkebevilling skal registrere kontaktopplysninger til de gjestene som samtykker til det. Det er tilstrekkelig å registrere opplysningene til én person i hver gruppe. Serveringsstedet skal likevel oppfordre til at flest mulig oppgir kontaktopplysninger. Med kontaktopplysninger menes informasjon som gjør det mulig å komme i kontakt med gjesten, for eksempel telefonnummer. Serveringsstedet skal også registrere dato og tidspunkt for besøket, og om mulig plassering i lokalet. Kontaktopplysningene skal kun brukes for å bistå kommunen ved en eventuell senere smitteoppsporing etter smittevernloven § 3-6. Ved forespørsel skal opplysningene utleveres til dette formålet. Opplysningene skal oppbevares forsvarlig og slettes etter 14 dager. Serveringsstedet skal informere den som registreres om formålet med registreringen og hvor lenge kontaktinformasjonen oppbevares.

§ 13b. Krav til smittevernfaglig forsvarlig gjennomføring av arrangementer

En person eller virksomhet skal utpekes som arrangør med ansvar for at arrangementet oppfyller kravene i forskriften. De som er til stede skal informeres om hvem som er arrangør og hvem som kan kontaktes ved spørsmål om smittevern.

Arrangøren skal iverksette tiltak som bidrar til at syke ikke er til stede og gjøre det mulig å ivareta god hygiene. Arrangøren bør følge relevante standarder om smittevern.

~~Ved arrangementer som har skjenkebevilling etter alkoholloven kapittel 4 og 5 og forskrift om alkoholordningen for Svalbard kapittel 3 skal det ikke skjenkes alkohol. Ved arrangementer som har skjenkebevilling skal servering av alkohol skje ved bordservering og gjester skal ikke slippes inn etter kl. 22.00. Servering av alkohol kan bare skje til de som får servert mat. Utøvelse av skjenkebevilling etter alkoholloven kapittel 4 og 5 og forskrift om alkoholordningen for Svalbard kapittel 3 skal opphøre kl. 22.00. Konsum av utskjenket alkoholholdig drikk må opphøre senest 30 minutter etter dette.~~

Oppsummering og konklusjon

- Helsedirektoratet støtter FHIs faglige vurdering. Vi er enige i at det er for tidlig å lempe på de nasjonale skjenkebestemmelsene.
- Helsedirektoratet støtter FHIs anbefaling om at skjenkestopp endres fra kl 2400 til 2200.
- Vi finner det vanskelig å formulere en regulering som knytter alkoholserving til nærmere definerte spisesteder som restauranter og caféer.
- Helsedirektoratet anbefaler at kravet om matserving ifm. skjenking opprettholdes.
- Helsedirektoratet anbefaler samme regulering av servering av alkohol på arrangementer som på serveringssteder.

Vi anbefaler ny vurdering i første omgang for to nye uker. Vi anser fortsatte restriksjoner for å være forholdsmessig ettersom konsekvensene av økt spredning av muterte virus vil være store, ikke minst for næringen som omfattes av skjenkebestemmelsene. Vi er videre bekymret for at lemping i reglene om skjenking vil bidra til å øke mobiliteten og kontakten i befolkningen, og på den måten bidra til smittespredning. Vi viser for øvrig til gjennomgangen av smittesituasjonen og vurderingene av behovet for å opprettholde de nasjonale tiltakene i besvarelsen på oppdrag 342.

Merknad: dette oppdraget gjelder de **nasjonale** skjenkebestemmelsene. I områder med utbrudd/høyt smittetrykk er det essensielt å vurdere skjenkestopp lokalt, regulert gjennom Covid-19-forskriftens kapittel 5A-D eller ihht. [Håndbok for kommuneleger](#) (FHI).

Vedlegg

FHIs endelige vurdering, se under

COVID-19

Oppdrag fra HOD nr. 309

11 februar 2021

Oppdrag nr 309: Vurdering av forbud mot skjenking

Det nasjonale forbudet mot skjenking er videreført og det skal gjøres en ny vurdering av tiltaket i uke 4.

Helsedirektoratet bes i samråd med Folkehelseinstituttet om å vurdere om forbudet bør videreføres nasjonalt, eller om det bør gjøres endringer i tiltaket, og i så fall hvilke. Det bes om vurdering av tiltakets nødvendig- og forholdsmessighet, også i sammenheng med andre tiltak som er innført.

Dersom det foreslås forskriftsendringer bes det om utkast til det.

Frist: torsdag 21. januar kl. 12:00, forlenget til 12.februar

Kontaktperson: Ragnhild Angell Holst Ragnhild-Angell.Holst@hod.dep.no

Folkehelseinstituttets vurdering

Forbud mot skjenking kan redusere smitterisiko både ved at sannsynligheten for smitte på serveringssteder reduseres, og ved at færre personer møtes før, under og etter besøk på serveringsstedene. Vi regner med at det er økt smitterisiko på serveringssteder der mange personer samles, beveger seg rundt i lokalet, og dersom det synges og/eller snakkes høyt, slik som i barer/puber, diskoteker og lignende. Slike situasjoner er også forbudet med massesmittehendelser. Vi regner med at smitterisikoen er mindre når alkoholservering inngår som en del av et måltid.

Smittesituasjonen i Norge per i dag er preget av store geografiske forskjeller med mange kommuner med lite eller ingen smitte, noen kommuner med vedvarende høy smitte og noen som har utbrudd som håndteres lokalt og kommer under kontroll. I løpet av uke 4 gikk antall meldte tilfeller ned i alle fylker, men nedgangen var ikke like stor som i de to foregående ukene ([Ukerapport for uke 4](#) (FHI)). Det er i den senere tid påvist flere nye virusvarianter. Særlig varianten av viruset først påvist i England, B 1.1.7, har fått stor utbredelse i Europa og ser ut til å være mer smittsomt. Påvisning av varianten i forbindelse med utbrudd i ulike kommuner i Norge, primært i Oslo og Viken, har ført til svært strenge tiltak lokalt for å begrense spredningen. Spredning av denne og andre mer smittsomme varianter gir bekymring med henhold på utvikling av smittesituasjonen. Det er fremdeles uklart hvor stor utbredelse denne og andre varianter har, og hvor mye større smittepotensiale de har.

Det er viktig at tiltak er forholdsmessige og målrettes der smitten skjer i samfunnet. Med dagens smittesituasjon mener Folkehelseinstituttet at skjenkeforbud ikke er nødvendig eller forholdsmessig i store deler av landet. Folkehelseinstituttet anbefaler nasjonale begrensninger og smitteverntiltak knyttet til serveringssteder gjennom begrenset innslipp, kun bordservering, system for å registrere gjester ved serveringssteder, redusert antall gjester, avstandskrav, begrenset skjenketid og generelle smitteverntiltak. Vi anbefaler også at kun spisesteder kan skjenke alkohol, og at skjenkeforbud videreføres på barer/puber, diskotek med videre. Vi mener at risiko for smitte på serveringssteder vil reduseres gjennom slike tiltak, og ved å sikre etterlevelse av disse tiltakene gjennom blant annet god informasjon, praktisk tilrettelegging og tilsyn.

På nasjonalt nivå anbefaler vi:

- Skjenking kun på spisesteder (restauranter og kafeer)
- Skjenkestopp fra kl. 22.00
- Stans i innslipp klokken 22.00
- Påbud om å ha et system for registrering av gjester
- Krav om bestilling og servering ved bord
- Avstandskrav og smittevern faglig forsvarlig drift

Vi anbefaler også at serveringssteder har rutiner for å redusere antall gjester, spesielt innendørs, slik at det er mulig å opprettholde avstand mellom gjestene. Det er viktig å unngå trengsel ved inngang, garderobe, på toalettet, ved bordet, baren og ellers i lokalet. Ved arrangementer på serveringssteder, må regler for arrangement følges.

I kommuner med en høy smitterisiko, tilsvarende risikonivå 4 og 5, anbefaler vi full skjenkestopp for å redusere sannsynligheten for smitte på serveringssteder ytterligere, og for å redusere mobiliteten i samfunnet. Råd for lokal vurdering av lokal smitterisiko og aktuelle tiltak i henhold til risikonivå er beskrevet i [Håndbok for kommuneleger \(FHI\)](#). Ved lokale tiltak må det også vurderes samordning med nabokommuner eller region, for å unngå at aktiviteter flyttes over kommunegrensen.

Merknad

FHI ber om at vurderingen i sin helhet, inklusiv grafisk utforming, legges ved i det endelige svaret til HOD.